

"Téchne-poíesis-prâxis-dýnamis-phainómenon-lógos-hermeneía-diaphóra-íchnos-noésis-noèseos-endechèseos-Nêmesis"

BORUT PIHLER

POVZETEK

V dvajseti v nizu študij smo poskušali naslednje: (1) dospeti do mesta, kjer se kategorialne forme smiselno ujamejo v sklop, ki pomeni po eni strani dopolnitev, po drugi strani (2) re-evolucijo v smislu vračanja k izvorom kategorialnega strukturiranja mišljenja; Nêmesis je dvanajsta kategorialna forma s štirimi fundamentalnimi področji: *aríthmos*, *nómos*, *epánodos*, *chrónos*; če je vezanost na kategorialne forme najprej izpeljevana v smislu nadaljnje delitve: **kategorialne forme**, **kategorije**, **pojmi**, **izpeljani pojmi**, so njene kategorialne možnosti zavezane **oringemom** /lat. origo. inis - izvor/: **oringemi** dvanajste kategorialne forme in **stringemi** enajste kategorialne forme kot izhodiščne kategorialne možnosti in kategorialne entitete (oringemi brez dimenzije, stringemi z eno dimenzijo) bi ustrezali oznakama "0" in "1" na območju pisave v ožjem pomenu besede; to bi še nadalje pomenilo: oringemi brez dimenzij bi bili vezani komplementarno na dvanajsto dimenzijo, stringemi z eno na enajsto; to bi pomenilo: kategorialne forme bi tako prihajale do tistih mest, kjer se združujejo znaki z mikroentitetami; če smo mi s sestopanjem prišli do "absolutnega védenja", se pravi do védenja, ki razreši (absolvit) odgovornost (v smislu od-govarjanja) kategorij v stvareh samih, bi bili **oringemi** "stvari sáme"; če je to predpostavka, pa nas kot izvorna predpostavka ponovno vrača na začetek: prva kategorialna forma se je kot "téchne" uveljavljala (dejansko vedno vezana na poíesis, prâxis in dýnamis) na tistih področjih, ki jih je Martin Heidegger postavil v osnovo in začetek "Biti in časa": tubit je izvorno napotena na: "**prâgmata**" v smislu priročnosti, drugega v smislu "**tó hetéron**" (der Andere als Mit-sein), ki je kot vezan na téchne "**téchnetes**", ontološko pa utemeljen v skrbi "**fróntis**"; kategorialne možnosti in entitete pa "**technémi**"; če gre za izvorne možnosti metafizike, se v téchne vpisuje tudi poskus Karla Marxa. - Re-evolucija v smislu vračanja k izvorom mišljenja se z Nêmesis napotuje k tistemu, čemur se po grško reče "stâsis": k izvorni neskritosti dogajanja tistega, kar mišljenje v prvi vrsti zanima: **neskritost resnice**; kontingenca operira z neskritostjo v smislu sprožanja učinkov resnice, kontraentropija pa ji vrača oringemsko moč: vračanja resnice v smislu pre-močevanja videza metafizike.

ABSTRACT

"TÉCHNE-POÍESIS-PRÁXIS-DÝNAMIS-PHAINÓMENON-LÓGOS-HERMENEÍA-DIAPHÓRA-ÍCHNOS-NOÉISIS-NOËSEOS-ENDECHÈSEOS-NËMESIS"

In the 20th in a set of studies we have attempted the following: (1) to reach the instance where categorial forms would be meaningfully integrated into a composition, that would signify a completion and, on the other hand, (2) the re-volution, in a sense of returning to the origins of categorial structuralisation of thought; Nêmesis is the 12th categorial form with four fundamental domains: *aríthmos*, *nómos*, *epánodos*, *chrónos*; if connectedness with categorial forms is first of all carried out in terms of the following division: **categorial forms**, **categories**, **concepts**, **derived concepts**, then its categorial possibilities depend on **oringemes** (Lat. origo. inis - the origin): **oringemes** of the 12th categorial form and **stringemes** of the 11th categorial form as starting categorial possibilities and categorial entities (oringemes with no dimension, stringemes with one dimension) would correspond "0" and "1" in the domain of writing in the narrow sense of the word; this would further mean: oringemes with no dimension would be complementaly bound to the 12th dimension, whereas stringemes with one dimension to the 11th one. This would imply: categorial forms would thus reach those instances, where signs are integrating with micro-entities; if we have reached the "absolute knowledge" through descending, that is, such knowledge that absolves the responsibility (in a sense of cor-respondence) of categories in things themselves, then **oringemes** would be precisely "things themselves"; if this is to be a presumption, then as original presumption it again brings us back to the very beginning: the first categorial form has been established as "téchne" (actually it has always been associated with *poíesis*, *práxis* and *dýnamis*) in those domains which Martin Heidegger has placed in the base and the beginning of "Being and time": Dasein is originally directed to: "**prâgmata**" in a sense of readiness-to-hand, and to the Other in a sense of "**tó hetéron**" (der Andere als Mit-sein), which is "**téchnetes**" if being bound to *téchne*, and "**fróntis**" if ontologically grounded in Care, while categorial possibilities and entities to "**technémi**"; if it is about the original possibilities of metaphysic, then *téchne* also evolves an attempt of Karl Marx. The re-volution in a sense of returning to the origins of thought is in terms of Nêmesis directed to what in Greek is called "stâsis": it is directed to the original unconcealedness of happening, of what thinking in the first place is interested in: **unconcealedness of Truth**; contingency operates with unconcealedness in a sense of evoking the effects of Truth, while contraentropy gives it back its oringemic power: returning of Truth in a sense of over-powering of the appearance of metaphysic.

"Ko postavi zahtevo 'zreti v običaje metafizike', pride do tistega mesta, kjer postane 'tubit' tisti 'tu' 'svétenja' - 'Lichtung', sama ontologija pa do mesta, kjer bi naj bil nihilizem volje do moči presežen; če je to hkrati mesto, kjer je možen prvi vpis fenomenov, je očitno, da se začne tu dogajati umik subjekta v dvojnem smislu: subjekt ni več subjekt volje do moči, niti ni volja do moči subjekt, po drugi strani pa se s tem

razpre skozi ontološko diferenco tisto, kar začenja delovati na ob-močju 'svétenja'; za-devo lahko osmisli v tej situaciji Derridajeva 'gramatološka razlika', ki se kot produkcija razlik pred razlikami postavi globlje od ontološke difference: če je s tem moči misliti tisto zunanje metafizičnega teksta, je metafizika mišljena kot tekst; tisti zunaj nekega teksta je vedno rob nekega teksta, če je rob meja in če pomeni mejo postaviti, prestopiti to mejo. Heidegger in Derrida se srečata pri pojmu 'sledi zabrisane sledi': pravilno razumljena lahko forsirano razpre možnosti za tisto mišljenje, ki ostaja tudi po koncu metafizike filozofija; ..."

Dvanajsta v nizu študij je vezana kategorialno in problemsko na enajst razprav, v katerih je avtor poskušal skozi vnaprejšnjo destrukcijo, dekonstrukcijo, transformacijo in rekonstrukcijo razviti idejo sistema, ki ga je postheglovska filozofija pogrešala in z izjemo novokantovcev principielno zatirala. Ob koncu metafizike torej zopet sistem, toda kašen sistem? Mi bomo rekli vnaprej: sistem hermenevitične fenomenologije, ki jemlje na znanje izhodiščno "svet življenja", "simbolne forme", "kategorialne forme" in "absolutno formo"; če so bila ta štiri področja že razvijana v prejšnjih študijah in jih lahko tu, na začetku dvanajste predpostavimo, pa velja uvodoma izpostaviti na tem mestu problematiko, ki nas bo v tej zanimala; še prej pa nekaj besed o zadnji kategorilani formi in njenem nazivu "Némezis": (1) gr. "némezis": Unwille, Tadel, Zorn; Vergeltung, Strafe, Rache; Unrecht; Gefühl /Langensheidt/; iz glagola: "nemezáo": unwillig sein, böse werden, zürnen; verargern, übelnehmen, missbilligen, tadeln; ehren; sich entrüsten, für Unrecht halten, sich scheuen, sich schämen; "nemezetós": tadelns-wert, unrecht, strafbar; ehrwürdig; (2) - "Nemesis": boginja retributivnega prava; iz gr. "nemein", to distribute, deal out; "Webster"; iz osnove "nem-"; v zvezi z lat. numerus, gr. "nomos". "Némezis" smo mi razumeli kot oznako za dvanajsto kategorialno formo: če kategorije "obtožujejo", pa "Némezis" sodi, pa bi jo lahko razumeli tudi kot tisto mesto, kjer se rojeva možnost "sodbe" ("Urteil"), potem ko kategorije ("oboževalke") opravijo svoje delo: s čisto logičnega vidika stoji "Némezis" na mestu, kjer se rojeva tisto, kar je Husserl imenoval "Erfahrung und Urteil"; še bolj pomembno za nas je, da se začenja na tem mestu rojevati možnost sistema in sistemov, in to tista možnost, o kateri je sanjal, pa je ni dosanjal Leibniz, možnost prehoda z območja kategorialnih form na območje, ki je usodnega pomena za konstitucijo matematike in tistih modelov mišljenja, ki so per definitionem pred "naravnimi jeziki"; če je to **območje sledi**, otem bo nosila nova ideja matematike naziv "matematika sledi", nova ideja logike kot "logike sledi" pa bo štirivalentna; /o, m, 1, n/. Rekli smo, da je "Némezis" mesto, kjer se rojeva možnost "sodbe", logične sodbe, pa bi ta naziv, ki je hkrati ime, pomenil naslednje: "možnost logičnih sodb v smislu strogega in zakonitega razsojanja"; če to resnoba na tem mestu zapustimo in si poskušamo odgovoriti na nekatera vprašanja, ki se tu še prej zastavljajo: (1) - V kakšnem odnosu sta kontingenca (enajsta kategorialna forma) in idicium (sodba)?; (2) - Kaj pomeni "kontraentropija", če je vezana na "Némezis", in tako v neki usodni povezavi z logično sodbo?; (3) - Kaj pomeni "kontraentropija" za sam pojem resnice?; (4) - Kako se smiselno členi območje "némezis" naprej? - Očitno nas "Némezis" tu postavlja na mesto, na katerem se odločajo pomembne stvari: kategorialne forme proizvedejo mesto, kjer se lahko zastavijo vprašanja, ki si jih je Edmund Husserl zastavljaj, ko je razmišljal o izkustvu in sodbi: Kaj je s predikativno sodbo kot osrednjo temo genealogije logike, kako pojasniti problem izvora, vprašanje formalne logike in njenega odnosa do pojma predikativne sodbe - "apóphansis"; da je formalna logika v svoji osnovi "apofanatična logika", nauk o sodbi in njenih formah; mi bomo videli, da je s temi problemi in rešitvami dejansko nekoliko drugače: "formalna logika" da tako ni v svojih osnovah "apofanatična logika", pač pa "logika sledi"; bi pomenilo naslednje: usoda formalnega se izvorno odloča na področju, kjer se igrata dva grafema, na območju

binarnosti sledi in njenih digitalnih aplikacij; pred tem območjem pa "operira" **razlika**: če je razlika "produkcija razlik pred razlikami", bi to pomenilo naslednje: binarnost je vezana ravno na produkcijo razlik, medtem ko se razlike začenjajo dogajati na osnovi tistega, kar je Hegel imenoval "**ternarni ritem**": razlike producirajo razlike: če je izvorno produkcija razlik, vezana na igro dveh grafemov, se ternarni ritem vzpostavlja na osnovi funkcije sledi: "1,0,1": dinamika ternarnega ritma pa zahteva določeno zaustavitev: "štiri črke": "1,0,1,1"; če je zaustavitev, prva zaustavitev, vezana na fiksacijo aksiomov, smo tu pri prvi možnosti mišljenja kot pravilnega mišljenja: štiri točke pomenijo "prvo konvencijo": šele tu se začne predikativna logika; sestopanje bi tako imelo naslednjo podbo: **binarnost, ternarni ritem, štiri črke, predikativna sodba**; pred sojenjem pa še najtežavnejša naloga: "kategoriale Formung"; kaj vse to pomeni? -

Poznamo filozofije, ki še danes začenjajo takole: Descartes plus aksiomatika Aristotelove provenience; če je to dovolj za (metafizično) mišljenje, pa ni dovolj za mišljenje razlike: Razlika operira pred temi "konvencijami": binarnost fiksira razlike, ternarnost dinamiko, štiri črke zgrabijo tisti jè, peta odpre možnost logičnega tematiziranja, šele šesta črka odpre možnost "predikativnega sojenja"; če je šesta črka "sonce", ki omogoča razsojanje, je očitno, da velja preučiti prvih pet: predikativna sodba je tako funkcija petih predpostavljanih "subpozicij": šele tu se začne logika: če **p**, potem **p**; kaj vse to pomeni? - Po eni strani to, da je metafizika predpostavljala od Aristotela naprej, da je mišljenje vezano na "evidence": **p** ali **non-p**; danes vemo, da lahko mišljenje izigra **p**-ju nasproti najmanj dve možnosti: **non-p** ali "**drugi-p**"; če je v drugem **p**-ju nakazana možnost ternarnega ritma (Hegel), je formalno logično tu nakazana "nujnost", rekli bomo "kontingenca" "dogodka": "E-reignis" gre vedno čez možnost shizofrene alternative, znotraj katere še vedno bivata dva antipoda podalpske filozofije; bi pomenilo nadalje: pristna logična možnost vedno uhaja možnosti alternativnega preobračanja: "logika sledi" nam narekuje naslednje: če "p" ne sledi "non-p", potem nam lahko igra sledi pove naslednje: nov "non-p" ne v smislu negacije, pač pa v smislu "preboja" do tistega mesta, kjer ji "dogodek" vrne naravo njene alternative: tri črke niso več heglovska sinteza, pač pa enostavno "sled": /1,0,1/; z manj ne gre, več pa ni potrebno, hudič in ljubi bog, kot je to Sartre nekje zapisal; mi bomo rekli takole: vpis binema z (najmanj eno) ponovitvijo; če to še ni dogodek, pa so dogodek štiri črke: (1,0,1,1); zato štirivalentna logika; z aspekta predikativne tvorbe stavkov bi to pomenilo, da se gibljemo, ko razsojamo o resničnosti in neresničnosti izrečenega na območju četverstva; "resnično (1), možno (2), neresnično (3), nemožno (4)"; predikativno sojenje pa je vezano, kot to vemo, na "Ja" und "Nein". -

Težave bi lahko začeli reševati na naslednji način: enostavno povedano: logika mišljenja (celo zgolj mišljenja) ni nikoli vezana na alternativo, pač pa na najmanj štiri možnosti: Zum Beispiel: "česar nisi izgubil, imaš": resničnosti in neresničnosti imetja se postavljata kot sopripadni možnosti "imetja rogov" in "ne-možnost imetja rogov"; če je Aristotel to vedel, pa ni dovolj odločno tega povedal svojim naslednikom: vpis logičnega je vezan na četverstvo, čeprav živimo znotraj "da" in "ne" svojega vsakodnevnega alternativnega aktivizma. Če je alternativa vezana na "politikum", pa je "četverstvo" vezano na "svet življenja": tu pa se "zoön logón echón" edino udobno počuti: "animal rationale" je bitje četverstva, najpogre "logičnega četverstva": zato "**štirivalentna hermenevtična logika**"; če se je iz "ali-ali" in znotraj te alternative šalil celo Sören Kierkegaard, bi lahko to pomenilo naslednje: resnica in neresnica danes nista več problem, problem je v tem, kako znotraj permanentne nemožnosti našega bivanja živeti naše lastno, rekli bomo, pristno bivanje: še drugače povedano: bivanje "onstran" območja, ki ga obvladujejo filozofi "alternative" in njihovi uradno narejeni nekdanji

nasprotniki; sodi pa vedno višja instanca, tudi tistim, ki so nekje zapisali, da si bo vsakdo pisal sodbo sam, in s tem zgrešil poanto dramatikove intence: **vsakomur sodi drugi**: ne samo narodu, tudi tistim, ki so prek naroda na hrib povzpeli; če je to hrib, ki se kot crimen vzdiguje nad ljubljanim mestom, potem je gora, ki varuje njegovega komisarja na severu, komajda zadosten garant, da ne bo postal grmada novega uničevanja.

Toda vrnimo se k pomembnejšim zadevam. Rekli smo naslednje: v tej študiji nas bo zanimala možnost sistema in sistemov ter hkrati tista usodna možnost prehoda z območja kategorialnih form na območja form sveta življenja in simbolnih form; v ospredje stopita dva problema: **problem sledi**, če je sled prehod iz ni v jè, in **problem matematike sledi**, če je matematika sledi vezana ne samo na problem konstitucije matematike (kot je nekako že hotel Immanuel Kant), pač pa tudi in predvsem na problem aplikacije matematike na drugih znanstvenih področjih; "Némesis" aludira v tem kontekstu "**numerus**" in "**nómos**".

Če vodi več poskusov znotraj konteksta sodobne postmoderne filozofije v to smer, pa smo mi legitimnost našega pristopa skušali zagotoviti na naslednji način: najpoprej s poskusom utemeljitve ideje "matematike sledi" /*mathematics of trace*/, matematike sledi, ki jo je mogoče izpeljati iz četverne funkcije sledi v našem sistemu: sled je **kategorialna forma**, sled je **simbolna forma**, sled je **forma sveta življenja**, sled je izvorno vezana na dinamiko **absolutne forme**, dinamiko dveh grafemov; bi še pomenilo: na usoden način učinkuje v štirih svetovih: v svetu form sveta življenja, v svetu simbolnih form, v svetu kategorialnih form in v svetu absolutne forme; očitno je, da je hkrati povezana z izhodiščno idejo matematike, ne zgolj v smislu "mathesis universalis", pač pa predvsem v smislu konstitucije tistega, kar kot sled učinkuje izza fenomenov kot prvih vpisov v *Lichtung*. To pa so: "arithomi" in "nomoi", "števila" in "zakoni".

Preden začnemo s svojimi lastnimi razvijanji, še nekaj besed o enem od zadnjih filozofskih poskusov, ki so šli v to smer: Carl Friedrich von Weizsäcker: "Zeit und Wissen", Carl Hanser Verlag, München - Wien 1992, poglavje "Was ist Mathematik?", str. 95-175; "Die Frage nach dem Wesen der Mathematik ist ein zentrales philosophisches Problem. /.../ Ein Begriff - vermutlich jeder Begriff, gewiss aber ein naturwissenschaftlicher Begriff - gewinnt einen klaren Sinn nur im Rahmen einer Theorie oder wenigstens eines Ansatzes zu einer Theorie. Das stärkste begriffliche Hilfsmittel der naturwissenschaftlichen Theorie aber ist die Mathematik. Insofern ist die Mathematik der ermöglichende Kern der Naturwissenschaft und, so vermittelt, der westlichen Zivilization, also der heutigen Weltverwaltung." - (ZuW, 95-96) - Lahko rečemo, da ostajajo poznejši Weizsäckerjevi odgovori na vprašanje, kaj je matematika, še vedno klasični: fundament matematike je logika kot matematika razločevanja med resničnim in lažnim, matematika da je teorija struktur, vezana na teorijo množic, število pa je razumljeno kot "die Anzahl der Elemente einer Menge". - (ZuW, 156) Sto let pred tem tekstom nastaja Husserlova "Filozofija aritmetike" (1890-1901); če je aritmetika (gr. *arithmos* - število) toliko kot nauk o številih, ki matematiko kot matematiko omogočajo, nas bo pri Husserlu zanimalo ravno tisto, kar predstavlja pri njem, bomo rekli, primerjalno prednost, nasproti Weizsäckerju: Husserlu gre za izvorno konstitucijo teh fenomenov; mi bi temu rekli: za izvoren vpis teh fenomenov v *Lichtung*. - Najpoprej nekaj besed o samem Husserlovem tekstu "Philosophie der Arithmetik": delo je izšlo v Husserliani XII, Den Haag 1970, devetinsedemdeset let po prvi objavi, z dodatnimi teksti s področja filozofije matematike (1890-1901); v tej izdaji je dostopen tudi Husserlov habilitacijski spis iz leta 1878 "Über den Begriff der Zahl. Psychologische Analysen"; "Filozofija aritmetike" nosi podnaslov "Logična in psihološka raziskovanja". - Zato je "Filozofija aritmetike" izhodiščno takole orientirana: "Die Philosophie

der Aritmetik', Die ich hiermit der Öffentlichkeit übergebe, beanspruch nicht, ein regelrechtes System dieser für den Mathematiker und Philosophen gleich wichtigen Grenzdisziplin aufzubauen, wohl aber in einer Reihe 'psychologischer und logischer Untersuchungen' die wissenschaftlichen Fundamente für einem künftigen Aufbau derselben vorzubereiten." - PhdA, Husserliana XII, str. 5)

Po drugi strani pa je jasno naznačeno tudi naslednje: ozadje ostaja Leibnizeva zahteva, ki je bila vezana na idejo "metafizike kalkila" (De arte combinatoria, 1666); če je bil Leibniz s svojo zahtevo preveč neposreden: dospeti s teorijo znakov, besed kot znakov, besed kot listkov, s katerimi lahko računamo, do idej in kalkila sposobnih odnosov med njimi, da bi lahko z mislimi računali z isto gotovostjo kakor s števili, se pravi, da bi dospeli do kalkila jezikovnih sistemov in s tem do a priorija ali bolje a fortiorija vseh mogočih komunikacijskih form, ki nam jih jeziki dajejo, vključujoč tudi subjektne razlike, če so le-te na ravni jezika vezane na direktno diferenco fonemskih učinkov kot učinkov individualne barve glasu, tako hkrati do algoritma, aritmetičnega algoritma jezikovnih form, je Husserl tu postopen: (1) - na prvem mestu so logična raziskovanja, (2) - na drugem psihološka; šele na tretjem mestu (3) raziskovanja, ki so vezana na "filozofijo aritmetike", preprosteje povedano "filozofijo konstitucije bistvenosti številčnega", če pomeni "áritmos" toliko kot število. -

Začetek je enostaven kot vsi začetki: izpostavitve psiholoških vprašanj, ki so povezana z analizo pojmov 'Vielheit', 'Einheit' in 'Anzahl'; pozneje gre za poskus motrenja simbolnih predstav, ki so s temi pojmi povezana; logične raziskave na tem področju bi naj pripeljale do konstitucije 'aritmetičnega algoritma' in osmislitve tistih aspektov številčnosti številčnega, ki so vezani na inverzne operacije in ki pripeljejo do nastanka tako imenovanih "kvazi števil": logično konstituiranih števil, ki so ujeta v kontingenco forme, niso pa v skladu z izvorno nalogo tistega, čemur se reče nemško 'Anzahl': to so negativna, imaginarna, iracionalna števila in ulomki. Resnica kontingence forme se tu uveljavlja z nakazovanjem v smer, ki jasno razkrije, da se bistvo matematičnega ne izčrpa v pojmu 'arithmos', pač pa sega mnogo dlje in se z vso intenzivnostjo začne uveljavljati šele tam, kjer več ne gre za štetje, pač pa za 'igro form', bomo rekli vnaprej. - Se pravi neke vrste 'arithmeticae universalis'; še definirana linija, na kateri operira Husserl: "...; vielleicht wird es mir geligen, wenigstens in einigen Grundpunkten der wahren Philosophie des Kalküls, diesem Desiderat der Jahrhunderten, den Weg zu bahnen." - (PhdA, H, XII; str. 7) - Z drugimi besedami: to je pot od Leibnizeve '**characteristicae universalis**' do Husserlove "**arithmeticae universalis**" in še: vse to bi naj pripeljalo po Husserlu celo do možnosti nove filozofske teorije evklidske geometrije; v tem kontekstu je za Husserla konstitutivno prizadevanje C. F. Gaussa: "Anzeige der Theoria residuorum biquadraticorum, Commentatio secunda", Göttingische gelehrte Anzeigen, 1831, Werke, Bd. II, Göttingen 1863, str. 174-178. - Tako imamo tu dejansko zastavljena dva cilja: **arithmetica universalis** in **geometria universalis**; obe pa lahko po našem mnenju sintetizira **logika form** kot **logika sledi**; pa bi imeli tako naslednji niz: logika sledi, logika form, matematična logika, arithmetica universalis. - Na tem mestu nas zanima Husserlov poskus, in to iz dveh razlogov: vprašanje konstitucije aritmetičnega vodi v kantovskem smislu do problema kategorialnih form, ki to območje dajejo in omogočajo, po drugi strani pa se tu na osnovi precizne fenomenološke deskripcije to začenja tudi dogajati; se pravi: začenjamo pri številu. Še nekaj besed o tem, zakaj je v tem kontekstu za Husserla Leibniz ključnega pomena: enostavne ideje je povezal s števili in poskušal priti do tistih mest, ki bi lahko predstavljala fundamente za povezovanje matematično strogih spoznanj z jezikovnimi formami; njegova manj posrečena ideja (v Lingua Generalis - 1678; izšlo v Couturat 1903) je bila v zamenjavi

števil s črkami; ideja, ki je dejansko predstavljala grški, bolj starogrški način pisanja števil: 1 = alfa, 2 = beta ..., (Umberto Eco: *Die Suche nach der vollkommen Sprache*, SndvS, str. 276; C. H. Beck, München, dritte, durchgesehene Auflage, 1995).

Husserl pravi takole: "Der Begriff der Zahl ist vielfacher. Darauf verweist uns schon die Mehrheit verschiedener Zahlwörter hin, die in der Sprache des gewöhnlichen Lebens auftreten und von den Grammatikern unter folgenden Titeln aufgeführt zu werden pflegen: die Anzahlen oder Grundzahlen (*numeralia cardinalia*), die Ordnungszahlen (*numeralia ordinalia*), die Gattungszahlen (*numeralia specialia*), die Wiederholungszahlen (*numeralia iterativa*), die Vervielfältigungszahlen (*numeralia multiplicativa*) und die Bruchzahlen (*numeralia partitiva*)."- (PhdA, Husserliana, XII, str. 10) -

Carl Friedrich von Weizsäcker si zastavi nalogo osmislitve zgradbe števil /"Aufbau der Zahlbegriffe", ZuW, 147-149/ nekoliko drugače; v študiji z naslovom "Zahlbegriffe und Physik" (1990) /soavtor: Th. Görnitz/ zastavi problem pojma števila tako, da ga orientira ob problemu zgradbe fizike /Aufbau der Physik/; pravi takole: pojmovno zgradbo števil lahko razdelimo v pet fundamentalnih faz:

(1) - **Naravna števila:** naravna števila lahko razumemo v smislu logičnega izgrajevanja (Frege, Russel) kot razrede ekvivalentnih razredov /als Klassen äquivalenter Klassen/; pri tem nastane naravni niz: "Zuerst die Nullmenge als die Menge aller Objekte mit selbst widersprechenden Eigenschaften, dann beim Schritt von n zu $n + 1$ die Klasse aller Mengen, die zur Menge der bis n definierten Zahlen äquivalent sind." - (ZuW, 147)

(2) - **Cela števila:** ob naravnih številih je izhodiščno definirana tudi začetna operacija: "...: das Weiterschreiten um n Stellen. Sie wird auch als Addition bezeichnet: $p + n = q$. Dabei sind p und q natürliche Zahlen, '+ n ' ist die Operation des Weiterschreitens, die durch die natürliche Zahl n gekennzeichnet wird. /.../ - n ist nicht auf alle natürlichen Zahlen anwendbar. Es gibt aber zu jedem - n eine natürliche Zahl, nämlich eben n , von der an aufwärts - n auf alle folgenden Zahlen anwendbar ist." - (ZuW, 1947) - In še: da tako skupina celih števil ni enostavno 'eine Erweiterungsmenge' naravnih števil.

(3) - **Racionalna števila:** nastajajo z operacijo multiplikacije; njeni elementi " xn " (če je x simbol multiplikacije) pa so ponovno naznačeni z naravnimi števili; nova skupina nastane, če vpeljemo inverzno operacijo: deljenje z ' n '; pri deljenju dobimo komajda kdaj naravna števila, po drugi strani ni dovoljeno deljenje z ničlo. "Division durch Null ist nie anwendbar: Null gehört nicht zu dieser Gruppe." - (ZuW, 148) - Elemente te skupine imenujemo pozitivna racionalna števila. Racionalna števila bi naj bila vezana na 'izrekljiva razmerja', ki lahko nastopajo v izrekljivem izkustvu.

(4) - **Algebraična kompleksna števila:** nastanejo s potenciranjem - m^n in z inverzno operacijo $m^{1/n}$; - "Durch die gleichzeitige Anwendung von Addition, Multiplikation und Potenzierung mit ihren Inversen Subtraktion, Division, Radizierung wird die Menge der komplexen algebraischen Zahlen definiert. In ihnen gilt der Fundamentalsatz der Algebra." - /ZuW, 148) -

(5) - **Transcendentna števila:** ta števila niso definirana glede končne operacije, pač pa skozi neskončne limitirajoče procese /Grenzprozesse/. Pojasnilo funkcijskih lastnosti teh števil eksplicira Weizsäcker ob problemu fizike: "Die strukturierende Wirkung der Mathematik auf die Physik beruht darauf, dass es in der empirischen Welt Gegenstände, Prädikate und Ereignisse gibt, die in praktisch nutzbarer Näherung durch mathematische Begriffe, speziell durch Zahlen im oben erläuterten Sinne, bezeichnet und dadurch unterschieden werden können." - (ZuW, 149) -

"Števila - stališče fizike"

/I/ - **Naravna števila.** V pojmu razreda ali množice je predpostavljeno, da so elementi, iz katerih so sestavljeni, ponovno razpoznavni. Razločljivost elementov postane tako lastnost vsakega dejanskega; še nadalje to pomeni, da lahko predmete in dogodke štejemo. - Naslednje, kar bi naj iz tega sledilo: štetje da implicira naravni odnos do časa; gotovost aritmetike bi bila tako zagotovljena v apriornem renju časa /Kant, Brouwer/, apriornem, se pravi takšnem zrenju, ki je odvisno od posebnih oz. konkretnih vsebin izkustva. Razredi oz. števila bi bila tako po takšnih naziranjih 'zeitlose Strukturen'; izjema niz naravnih števil, ki naj bi temeljil v popolni indukciji /'vollständige Induktion'/. - Na to lahko naveže fizika: sprejme ireverzibilnost dogajanja (neobrnljivost časa) kot empirično danost. Takšne empirične ugotovitve in najdenja pa naj bi predstavljala vnaprejšnji pogoj možnega izkustva /'Vorbedingung möglicher Erfahrung'/; bi še nadalje pomenilo: neobrnljivost vrstnega reda: faktum - potencialnost /'Faktum und Möglichkeit'/; (drugi zakon termodinamike); vse to kot "... das eigentliche Apriori aller Physik". (ZuW, 150) - Filozofija zadevo postavi drugače: apriori je apriori ravno zato, ker ni vezan na ugotovitve empiričnega izkustva. - Potrditev tega domnevnega fizikalnega 'apriorija' bi naj bila tudi izjava Alberta Einsteina: "Es ist die einzige physikalische Theorie allgemeinen Inhaltes, von der ich überzeugt bin, dass sie im Rahmen der Anwendbarkeit ihrer Grundbegriffe niemals umgestossen werden wird." - /Einsteinove izjave o (Schilpp: "Albert Einstein: Philosoph - Scientist", The Library of Living Philosophers, Vol. VII, Evanston, Ill. 1949, str. 32)

/II/ - **Cela števila** - Moderna naziranja v fiziki so to Einsteinovo prepričanje deloma opustila: ireverzibilnost časa bi naj predstavljala zgolj nerešen problem in manj aksiom: 'time arrow' bi naj bila vezana bolj na našo življenjsko perspektivo pri razumevanju časa, kot na čas in njegove, bomo rekli mi, **štiri ekstaze časovnosti**. - "Der Grund dafür liegt in der Reversibilität aller uns bekannten Grundgleichungen der Physik. Reversibilität heisst hier Invarianz gegen Bewegungsumkehr." - (ZuW, 150) -

Bi pomenilo nadalje: naravna števila sugerirajo ireverzibilnost, medtem ko cela števila na način svojega funkcioniranja dajejo vedeti, da je tisto, kar je mogoče šteti v eno smer, razpoložljivo tudi štetju in s tem dogajanju, ki gre nazaj oziroma v obratno smer. V naravi je ekvivalent takšnemu gibanju nihalo.

/III/ - **Racionalna in reelna števila** - Če lahko cela števila organizirajo prostor in časovno sledenje, potem lahko racionalna števila organizirajo deljivost razprostrtih teles v prostoru in s tem **kontinuum** - "das Kontinuum als das unbegrenzt in Gleichartiges Teilbare". (ZuW, 151). Struktura te neomejene deljivosti je lahko razumljena kot prostor, matematična analiza tega prostora pa vodi k vpeljavi algebraičnih in transcendentnih realnih števil. Če gre za matematično tematiziranje procesov, potem lahko to omogoči vpeljava diferencialnih enačb. V tem kontekstu so ireverzibilni procesi zgolj 'spezielle Lösungen'.

/IV/ - **Kompleksna števila** - so s fizikalnega stališča vezana na problem kvantne teorije v kompleksnem prostoru, na linearne predstavitve v kompleksnih vektorskih prostorih.

Problem odnosa med matematiko in fiziko pa je za Weizsäckerja naslednje narave: očitno je, da so določena matematična fiksiranja odločilnega pomena za svet fizikalnih spoznanj, in to na način, da se tem spoznanjem in njihovim objektom niso dolžna podrejati. Bi še pomenilo: odločilnega pomena za znanstveno deskripcijo dejanskosti so matematične strukture in njihova afortiorna veljavnost; vprašanje po sami naravi fizikalne dejanskosti je tako dejansko vezano na vprašanje po veljavi in bistvu matema-

tičnih struktur, ki fizikalno dejanskost konstitutivno postavljajo. - Zato za Weizsäckerja kot fizika naslednje pomembno vprašanje: "Was ist Mathematik?" - (ZuW, 152) - Da je to, kot pravi Weizsäcker, filozofsko vprašanje. Kontekst odgovaranja na vprašanje, 'kaj je matematika', tematizira Weizsäcker ob štirih fundamentalnih možnostih:

(A) - Vezanost matematike na filozofeme, ki vztrajajo pri njeni vezanosti na 'eidos' - 'Eidos-Philosophie'; na tem območju da gre, ko gre za matematiko, dejansko za odgovarjanje na vprašanja po pojmi, strukturah in idejah; da so tako predmeti matematike pojmi, se pravi predikati. Povezanost med predikati in subjekti bi bila na tem področju naslednje narave: če so subjekti matematičnih predikatov na območju čiste matematike zopet matematični pojmi, jih velja nadalje jemati za predikate: "Sollte es nicht erst Subjekte geben, die nicht mehr Prädikate sind? Ruht demnach die Mathematik auf Voraussetzungen jenseits der Mathematik?" - (ZuW, 154-155) - Jasen odgovor na to vprašanje najdemo v Husserlovem delu "Philosophie der Arithmetik": Husserl tematizira logične izvore aritmetike oz. matematike; /PhdA, 256/; vprašanje je postavljeno takole: če operira aritmetika kot večšina računanja z metodo, pri čemer da bi bila ta večšina računanja /"Rechenkunst"/ kot večšina računanja **veščina aritmetičnih spoznanj** vezana na zgradbo aritmetike kot sistematično urejene celote, potem lahko to metodo razumemo glede na njen izvor na dvojen način:

(1) - metodična izpeljava je lahko bistveno pojmovna operacija ("begriffliche Operation"); tu igra sam sistem označevanja ne bistveno vlogo;

(2) - lahko je bistveno 'čutna operacija' ("sinnliche Operation"); v drugem primeru gre po Husserlu v prvi vrsti za fiksiran "številčni označevalni sistem" ("Zahlzeichensystem"), ki omogoča, da izpeljujemo v skladu s trdnimi pravili en znak iz drugega znaka; poudarek je na znakih in operiranju z njimi; rezultirajoči pojmi so tako funkcije znakovnih operacij. To drugo možnost je izbrala druga polovica dvajsetega stoletja. Znake lahko lovimo kot razbojnike, in če poznamo pravila njihove transformacije, jih lahko še pripravljeni čakamo in uničimo, in to še preden se dotaknejo pojmov. To so počeli strukturalisti, to so počeli lakanovci, to so počeli marksisti, to so počeli teologi; sistemi védenja, ki imajo svoje izvore v matematiziranem sistemu spoznanj, ki je izvorno razumljen kot sistem znakov, so z operativnega aspekta dobesedno "symbolisch": gredo na tisto čutno v znanostih, v skrajnih konsekvencah na telesa znanstvenikov, kot smo to v študiji "Hermenevtična fenomenologija form sveta življenja - TELO" napisali /Znanstveni inštitut Filozofske fakultete v Ljubljani, Oddelek za filozofijo; Ljubljana 1997, 219 strani/; zato je bil filozofski empirizem strukturalistične provenience) vedno priljubljen pri nadzorovanih poklicih, ki operirajo z orodji, ki so namenjena predvsem telesu. Kakšno krivdo nosi v tem kontekstu matematika? - Tisto, kar lahko rečemo tu na začetku, je, da je je že v samem izhodišču ideološko kriva ("schuldhaft"); če ni sposobna pojmovne utemeljitve, če se razume zgolj kot izvorno operirajoča z znaki, števili kot znaki, se pravi, če ubere drugo možnost, ki jo Husserl v "Filozofiji aritmetike" navaja, zapade, bomo rekli, nemišljenju: **operacije z znaki so strojno ponovljivi procesi** (v neki deželi je celotna znanost pokrita s takim **nemišljenjem**); zato problemi utemeljitev niza znanosti niso kvazi problemi, kot bi to danes nekateri radi hoteli: danes nosijo matematiki na sebi strahotno krivdo: najvišjo vseh znanosti so dali na razpolago moči, ki operira brez refleksije; vsako obdobje potrebuje nove (poslednje) utemeljitve znanosti, predvsem matematičnih znanosti, in to takšne utemeljitve, ki niso več razplošljive "označevalni praksi" postmodernih, z računalniki oboroženih filozofov. Če je operativno delo z znakovnimi sistemi kot znanstveno delo bolje plačano, to prav gotovo ne govori proti vedno znova aktualno zastavljenim problemom poslednjih utemeljitev: na teh mestih ostaja filozofija in vsaka prava

znanost: vedno nove utemeljitve, samo vedno nove utemeljitve lahko naredijo te sisteme védenja ne samo zanimive, pač pa tudi življenjsko aktualne: se pravi s pojmi proti (zgolj) znakom. Kaj so torej pojmi, če niso zgolj znaki? - Pri Husserlu najdemo mesta, kjer je mogoče nekaj izvedeti v tej zvezi: pomembna je že ta razlika:

- po eni strani je govor o 'wesentlichen begrifflichen Operationen',
- po drugi strani o 'wesentlich sinnlichen Operationen';

pomeni najpoprej, da je mogoče ti dve vrsti operacij med seboj razločevati, in to zelo dobro razločevati. Če je za Husserla vprašanje, katera od teh dveh metod je logično popolnejša, dejansko vezano na vprašanje, katera je, kar zadeva dosežke, uspešnejša, se danes stvari drugače postavljajo. Za Husserla je takrat (konec devetnajstega stoletja) veljalo naslednje: metoda, ki je bistveno vezana na čutne operacije in s tem zavezana predvsem znakovnim sistemom, poseduje določene prednosti: znaki so konkretno čutne entitete, s katerimi je mogoče hitro in uspešno operirati; da je celo vseobsegajoča /allumfassend/: "In der Tat gibt es keine erdenkliche Aufgabe, die sie zu lösen nicht im Stande wäre. /.../ Die Methode der sinnlichen Zeichen ist also die logische Methode der Arithmetik." - (PhdA, 257) - S tem je hkrati nakazan aplikativni domet takšne metode: medtem ko so pojmovne operacije bistvenejšega pomena, so znakovne kot čutne operacije aplikativnejšega pomena: aplikativnost kvalitativnih esence števil je vezana na njihovo semiološko funkcijo. Števila kot znaki, torej; čutni znaki. Aritmetika bi bila tako vezana na **definirane operacije s čutnimi znaki**.

Če se vrnemo k C. F. von Weizsäckerju: vztraja (1980) pri pojmovni vezanosti matematičnega mišljenja: če so subjekti matematičnih operacij matematični pojmi, ki so vezani na matematične predikate, ali ni tako mogoče dospeti do prvih subjektov matematičnega mišljenja, subjektov, ki ne bi bili več predikati? - Subjekti kot pojmi. - Po drugi strani naredi očitno naslednje: matematična spoznanja so povezana s fundamentalnim doživljanjem, da njihova nujnost ne počiva na izkustvu; matematična spoznanja bi tako imela apriorni karakter; vezana na naslednje aspekte: **število, figura, logika, abstraktnost**. Bi to pomenilo nadalje naslednje: (a) - število je najpoprej niz elementov neke množice; razširitev pojma števila nas pripelje v skladu s teorijo množic do konstrukcije **struktur**; bi še pomenilo nadalje: strukture same je mogoče definirati s pomočjo teorije množic; (b) - beseda figura označuje predmet geometrije; nadaljnji predmet geometrije: prostor; nadalje: **kontinuum** in "Invarianzgruppen" - (ZuW, 156); (c) - Formalni sistem logike, pravi Weizsäcker, je sam množica s homogeno strukturo; izvirno da je formalna logika vezana na refleksijo matematičnega početja; (d) - abstraktna matematika obravnava predmete z aspekta, ki jih daje kot funkcije "formalnih zakonitosti"; abstraktni predmeti bi bili tako definirani kot "množice z definiranimi strukturami".

Skraini formalizem sodobne matematike je tako po Weizsäckerju pokazal, da zadošča za matematiko, da predpostavi zgolj svoje; dvoje kot tisto apriorno: "Mengenlehre und Logik". - (ZuW, 156) - Pot operativnega karakterja matematičnih operacij pa je vezana ob začetnem privzemanju apriornosti tistega, kar je apriorno, na definicijo **predikatov**; bi pomenilo: "Die Frage: was ist Mathematik? spitzt sich zu in der Frage: was ist ein mathematisches Prädikat?" - (ZuW, 157) - Postopnost pri odgovarjanju na to vprašanje bi bila naslednja: **predikati logike so ideje**; te ideje funkcionirajo na območju matematike kot **subjekti**; predikati matematike bi tako bili nadalje na ideje vezani pojmi, ki posedujejo svoje relacije do konkretnih območij; konec koncev se ta odnos veže na filozofsko pozicijo; Weizsäcker navaja klasično naporotje med Platonom in Aristotelom; odnos med subjekti in predikati bi bil tako ontološko vezan, če gre za matematiko, na čisto določeno **filozofijo matematike**.

(B) - **Pragmatično samorazumevanje moderne matematike** - /"Apriori und

Handlung" - 1977/ - "Mann kann den Aufbau der Mathematik mit der Logik beginnen. Die Theorien der Mengen, Abbildungen, Kategorien etc. werden dann als Zweige der Logik aufgefasst. /.../ Algebra und Topologie werden im Rahmen einer allgemeinen Strukturtheorie behandelt, wie sie der Begriff der Kategorie ermöglicht." - (ZuW, 162) -

Vprašanja, ki si jih tu refleksija znova zastavlja: Kaj so pojmi v pristnem pomenu besede, kaj so sodbe, množice, relacije, podobe, strukture, števila, kontinuumi? In dalje: Kako je mogoče to spoznanje sistematizirati? Kako se dogaja? Kaj mu zagotavlja gotovost? - Če vzamemo za izhodišče pragmatično samorazumevanje matematike, potem je po Weizsäckerju matematično spoznanje a priori "... eine Vorstellung möglicher Handlungen". - (ZuW, 165) - Možnih jezikovnih dejanj, ki so vezana na "Vorstellungskraft", možnih operativno-pojmovnih dejanj, ki so vezana na strukturne relacije logičnih razmerij: "Was aber sind mögliche Handlungen? Der hier verwendete Begriff des Möglichen muss konstitutiv für die Mathematik sein. Er verlagert sorgfältige Abgrenzung gegen andere Möglickeitsbegriffe. In ihm rücken wir and den Kern des Problems heran." - (ZuW, 166) -

Bi pomenilo nadalje: matematika operira s področjem, ki se načelno daje kot področje možnih dejanj in dogodkov, ravno to področje pa je tisto, kar je sicer načelnega pomena za celotno existenco tistega, kar je Heidegger poimenoval s 'tubitjo', kljub temu pa matematika tega celotnega področja kot področje možnega ne pokriva; če je možno hkrati tisto, kar je vezano na prihodnost, bi to pomenilo nadalje: matematika se kot področje apriornih resnic nanaša na območji možnega in prihodnjega, kar bi še nadalje pomenilo, da je tisto prihodnje ulovljivo zgolj s pomočjo matematičnih algoritmov; možno in prihodnje da je tako zadeva matematično opredeljivih relacij med elementi, ki pokrivajo naše npravne in zgodovinske interese. Prihodnji dogodki kot možni dogodki so tako vezani na formalne pogoje možnosti, ti formalni pogoji možnosti pa so logične in matematične narave. Če za prihodnje dogodke, kot to že vemo, formalna dvovalentna logika ne zadošča več, in tako, kot je zdaj postalo očitno, tudi več ne zadošča matematiki kot matematiki kot območju možnih dogodkov, potem velja vzeti na znanje štirivalentno hermenevtično logiko $/1;0;I;0/$: resnično, (1), neresnično - (0); možno - (I), nemožno - (0). Logika kot logika tako ne bi več imela zgolj formalnega karakterja, pač pa bi bistveno živela v hermenevtični dimenziji; bi še nadalje pomenilo: hermenevtični interes za matematiko ni zunanje narave, pač pa je vezan na tiste aspekte razumevanja, kjer gre za razumevanje možnih sc. prihodnjih dogodkov, čeprav ne zgolj prihodnjih. Formalno možen dogodek je po Weizsäckerju naslednje narave: "**Formal möglich** möchte ich ein Ereignis nennen, dass so charakterisiert ist, dass im Prinzip festgestellt werden könnte, ob es vorliegt oder nicht, wobei die Mittel dieser Feststellung völlig offenbleiben. Formal möglich ist ein begrifflich charakterisiertes Ereignis, kurz eines, über das man sinnvoll sprechen kann, das einen verständlichen Namen trägt." - (ZuW, 166) - Dvoje je tako potrebno za formalnologično dogodje, ki je kot možno vezano na prihodnost: pojmovna karakterizacija, ki je vezana na karakter resničnosti ali neresničnosti, in smiselna fiksacija, ki je vezana na možnost ali možno nemožnost dogodka; resnica dvovalentne logike, resnica dvovalentne formalne logike, je **štirivalentna hermenevtična logika**; zato bomo v eni od naših prihodnjih študij poskušali razviti "hermenevtično utemeljitev matematike", se pravi, da ne bo šlo več zgolj za 'filozofijo aritmetike', niti zgolj za 'problem utemeljitve matematike', pač oa izhodiščno za poskus (vezan na Weizsäckerjev zasutek) utemeljitve "tistega matematičnega" v kategoriji, ali bolje: **kategorialni formi 'možnega'**; pri nas je možnost ujeta v četrto kategorialno formo: kategorialno formo s štirimi fundamentalnimi območji: "DYNAMIS": (1) - dýnamis, (2) - érgon, (3) - kýnezis, (4) - enérgeia; bi

pomenilo nadalje: Carl Friedrich von Weizsäcker je v svoji knjigi ZEIT UND WISSEN (1992) po našem mnenju zagotovil matematiki ontološko tisto območje, ki ji je bilo ravno kot ontološko jemano: pomembno je, da gre tu za ontološko razumevanje možnosti in prihodnosti, in to v smislu 'še-ne-bit', pač pa v smislu **možne biti**; tako možna bit ne bi bila še-ne-bit, ampak možna bit kot tista bit, ki je vezana kategorialno na štiri območja, **območja moči, sistema, gibanja in dejanskosti** - /dýnamis, érgon, kýneis, enérgeia/ /enérgeia Wirklichkeit, dejavnosti ob siceršnjih pomenih smo zbrali pomen energije kot božanskosti/. - Ta ločljivost med možnimi in še ne dogodenimi dogodki (kot še ne dogodenimi prihodnjimi) je, kljub delni vezljivosti, pomembnejša; eksplisitno pa postane razumljiva, če predpostavimo, za razliko od metafizičnih treh ekstaz časovnosti, štiri ekstaze: **ekstaza sedanjosti, ekstaza preteklosti, ekstaza prihodnosti in ekstaza vzporednosti**; sedanjik, preteklik, prihodnjik, vzporednik; možno kot območje matematičnega uma bi bilo tako tisto, kar je vezano na četrto ekstazo časovnosti: na ekstazo vzporednosti; znotraj te ekstaze nastajajo matematični sistemi, matematična gibanja (procesi reševanj s pomočjo matematičnih algoritmov), matematiziranje dejanskosti; četrta ekstaza časovnosti omogoča razumevanje "paralelnih sistemov"; "**dýnamis**" bi tako pomenila ob moči in možnosti še četrto ekstazo časovnosti; "**érgon**" tudi sistem; "**kneis**" gibanje; "**enérgeia**" ob siceršnjih pomenih tudi dejanskost. - KDAJ PRIHAJA MATEMATIKA V ONTOLOŠKO DIMENZIJO DEJANSKOSTI(?).

Če odgovor na to vprašanje na tem mestu odložimo in poskušamo najpoprej razumeti, kaj bi naj pomenil Weizsäckerjev stavek, da je matematika 'die Vorstellung möglicher Handlungen' - (ZuW, 168); bi pomenilo to nadalje: tudi če poskušamo radikalno razmejiti matematiko nasproti fiziki in logiki, se začenjajo ujemati njene strukture z določenimi pravilnostmi, ki zopet niso zgolj njene; bi še pomenilo: logika pravilnega mišljenja veže matematiko na njene fundamente logične narave, mi bomo rekli: na fundamente, ki so vezani na fundamentalni karakter **kontingence forme**; logika naravnih referenc jo spravi v bližino ali celo odvisnost od fizike (izhodiščna narava matematike bi naj bila v merljivosti "phýsis"); pravilnost matematičnega v bližino 'aisthezia'; radikalnost v neposredno povezanost s karakterjem "ethosa". - Ontološka dimenzija, do katere prihaja metafizika, bi se tako uveljavljala na nizu ontičnih področij, ki so ravno zaradi svoje bližine matematičnemu "elitne narave": elitno je tisto, kar se približuje s strogostjo svojega postopka karakterju form in njihovih relacij, končno do "KATEGORIALNIH FORM"; če naredimo na tem mestu korak nazaj: "Mathematik ist eine Vorstellung möglicher Handlungen, nicht in dem Sinn, dass gefragt würde, wie sie möglich sind, sondern dass gefragt wird, was möglich oder notwendig wird, wenn sie möglich sind." - (ZuW, 168) Na tej osnovi bi se naj dalo pozneje zgraditi svet matematičnih spoznanj: Apriori und Handlung - 1977.

(C) - Tretja možnost se daje po Weizsäckerju za tisto matematično na način, ki vzpostavlja odnos med subjektivnim in objektivnim /"Subjektives und Objektives"/; bi pomenilo naslednje: matematika je 'a priori višje stopnje' zaradi tega, ker uveljavlja in spoznava "die Möglichkeiten hohen Allgemeinheitsgrades", možnosti višjih stopenj splošnosti; še pomeni: v tem kontekstu se uveljavljata kogika in teorija množic; če to vodi nadalje do evolucije form ali do tistega, čemur se nemško reče "Gestalten", bi to pomenilo, da je matematika "refleksija produkcije oblik"; znotraj tako postavljenega odnosa bi naj prihajala do območja (celo ontološkega območja), ki več ne potrebuje nadaljnega opraševanja; bi tako temeljila v fundamentalnem aspektu **produkcije form**: "Ihre Basis ist die Unterscheidung, Identität und Diversität. Dies hinterfragt dann aber die Quantenlogik." - (ZuW, 168) -

"Wenne Identität und Diversität zugrunde gelegt werden, entsteht die klassische

Mathematik." - (ZuW, 169) - "Gestaltenerzeugung" bi tako omogočala naslednje: "Das Subjektive ist objektiv, d.h. Erkenntnis von Möglichkeiten, etwas zu machen; ist Erkenntnis, nicht Willkür. Das Objektive ist subjektiv, d.h. wir erkennen, was wir machen können." - (ZuW, 169) -

Weizsäcker tu razvija naslednje: evolucija produkcije oblik, vezana na logiko in teorijo množic; izhodišče "identiteta" in "diverziteta" (hegeljansko povedano: Identiteta identitete in neidentitete); če je produkcija oblik pri Heglu predvsem in v prvi vrsti produkcija oblik zavesti, se kot rečeno Weizsäcker ustavi pri formah oz. oblikah matematične narave, ki same evoluirajo in so hkrati vezane na evolucijo (kot je to poskušal pokazati Rupert Sheldrake v knjigi: "The Presence of the Past" (1988): morfogeneza v naravi bi naj bila funkcija kontingence form (mi bomo rekli funkcija kontingence kategorialnih form) in njihove morfogeneze, ki izhodiščno ni biološkega karakterja: morfogeneza in morfogenetska območja da so nezvedljive danosti in hkrati osnova ne zgolj biološke evolucije, pač pa tudi logičnih in matematičnih, še prav posebej filozofskih sistemov in modelov mišljenja. **Forme torej.** Vrnitev k Platonu? - Če je za matematike Platon rešitev, ki jim pomaga prek ontološkega prepada, se filozofiji kot filozofiji v trenutku, ko pristane na karakter in kontingenco form, zastavljajo naslednja vprašanja in forsirani odgovori: (forme so lahko platonske ideje): kako dospeti do območja ne zgolj form, pač pa kategorialnih form, se pravi form, ki kategorialno strukturirajo in na znanje dajejo, kako je mogoče začeti filozofski sistem (in s tem hkrati sistem sveta) na ontološki opori, ki mora zaobsegati, da bi lahko bila taka opora, **štiri črke**; bi pomenilo nadalje: kako dospeti do morfogenetskih področij, ki bi osmišljala forme in hkrati geneze form; bi še pomenilo: kako dospeti do tistih mest, kjer se začnejo združevati problemi **geneze form** s problemi **geneze števil**; bi še pomenilo: kako dospeti do tistega območja, kjer se začenja 'razlika' uveljavljati ne zgolj produkcija razlik pred razlikami in produkcija (izhodiščno), produkcija dveh grafemov (0,1) kot naznačevalcev razlik, pač pa niz(i) števil, ki morajo tu nastajati, po **principu morfenološkega, morfološkega in logičnega zadostnega razloga**: če je za naznako razlike dovolj ničelna karakteristika "0" in če je za naznako prve razlike kot prve razlike primerna karakteristika "0,0", (splošno fiksirana kot razlika med dvema grafemoma: "0,1"), bi to še nadalje pomenilo: prva razlika je kot prva razlika med "0" in "0" in je kot taka vezana na "razliko razlike in nerazlike": če je na začetku 0, je prvo naslednje število $0 \neq 0$ (1), druge naslednje število $1 \neq 1$ (2) itn.; sledi: če so vpisane razlike med ena - 1, dve - 2, tri - 3 arbitrarnega značaja, so razlike med $0 \neq 0$, ..., $4 \neq 4$ logičnega značaja: če gre za to, da ravno te razlike **sledijo**, bi tako lahko znotraj razlike **sledi kot razlike form** utemeljili števila kot **"ŠTEVILA SLEDI"**; če pomeni po latinsko sled toliko kot "vestigium", bi bila to "numeri vestigii" /"vestigialna števila" - !?/; NUMERUS VESTIGIUS - bi bil tako vezan na naslednje: na razliko kot produkcijo razlik pred razlikami, na prvi vpis razlike: $0 \neq 0$, in pozneje na svežnje razlik, za katere so sistemi označevalcev konvencionalne in na začetku arbitrarne narave; vztrajati velja pri tem oz. v tem kontekstu, da se dejansko producirajo prve razlike ne kot razlike števil, niti kot logične razlike, pač pa kot razlike forme in form; ob Derridajevo razliko, ki naj bi bila izvornejša od Heideggrove ontološke razlike, bi ob semiološko lahko tako postavili še razliko forme - **RAZLIKO FORME**: niz pa bi bil tako naslednji: X, 0, $0 \neq 0$, $0 \neq (0 \neq 0)$, $0 \neq 0 \neq (0 \neq 0) \neq$. Itd. Tisto bistveno bi bilo v tem, da lahko vpišemo vsa možna števila z zgolj enim grafemom "0", ta pa je funkcionalno vezan na Derridajevo "DIFFÉRENCE"; če bi bila tako vestigiarna števila vezana dobesedno in v prenesenem pomenu besede na "sled", "na sneg in stopinjo v njem", na začetku brez leve in desne naznake, potem bi tako prišli hkrati do mesta, kjer lahko postane očitno, da števila niso

niti naravna niti racionalna niti iracionalna niti cela niti kompleksna ipd., pač pa izvorno ŠTEVILA RAZLIKE. Formalno so vezana na formo in forme, ONTOLOŠKO PA NA RAZLIKO: prvo razliko kot razliko med **razliko** in **razliko**. Števila so torej števila sledi. MATEMATIKA SLEDI BI TAKO ZAČELA NA TEM MESTU. Znotraj tako razumljene matematike kot matematike sledi bi dobil tudi infinitezimalni račun nove dimenzije: (1) - prišel bi do svojega (Ontološkega) zadostnega razloga; (2) - matematika bi dobila svojo poslednjo utemeljitev; (3) - filozofija aritmetike kot filozofija števil svojo osmisleitev; (4) - logika in matematika bi prišli do svoje skupne ontološke točke, do četverstva: $0; 0 \neq 0; 0; // 0 \neq 0$; ali drugače: $0, 1, 0, 1$; števila so števila sledi, tako kot so oblaki oblaki neba, hkrati pa postane očitno, da se, ko se ukvarjamo s problemom začetka, ukvarjamo vedno z dvojnimi četverstvom: **štirivalentno logiko sledi in četverstvom, matematike sledi**; karakter izvorno dveh grafemov: 0, 1, lahko nadomestimo z izhodišnim grafemom "0" in njegovim odnosom do samega sebe: razlika razlike in nerazlike: $0 \neq 0$: NA ZAČETKU JE BILA RAZLIKA; razliki pa sledi četverstvo; pesniško povedano: Wort, Sinn, Tat, Macht; beseda, smisel, dej, moč; še drugače ali celo bolje: **znak, označeno, označevanje, označujočnost**; če besedam dodamo "spine", dobimo besedne pare, ki organizirajo sintagme in paradigme, koordinatne sisteme; dimenzije (mi smo jih iz izhodišnega karakterja FORME SLEDI razvili dvanajst). Poudarek je na **razvitju dimenzij**; izpeljava pa temelji na tistem, čemur se latinsko reče "**sequitur**": sled zasleduje, zasledovalci oz. bolje zasledovalke pa so razlike __: /fonemske, grafemske, binemske, kvantemske, hilemske, hermenemske, diferenske, ihnenske, integrenske, stringemske, oringemske; če zasledovalci niso več subjekti, to ne pomeni zgolj tega, da števila niso subjekti, če ostajamo na področju matematičnega, pač pa to velja prav tako v mundani sferi: sled zasleduje, subjekti pa so mikrosubjekti in za mikrosubjekte sledi; **SLED KOT SUBJEKT? - SLED KOT ONTOLOGICUM**, bomo rekli: zato kljub vsemu ontologija; zato lahko rečemo za Adorna, da ni zagrešil nič drugega, razen tega, da je pozabil na ontologijo. - /Nihil umquam peccavit nisi quod ontologiam obliviscit./ -

Kaj to pomeni? - Najpoprej naslednje: splošnost matematičnega zahteva ontološkost njegove veljavnosti: ne gre za apriori matematičnih začetkov in izpeljevanj, pač pa za veljavo ("Geltung"), ki je ontološke veljave: tisti "jè" je "jè" v **veljavi** in ne v apriornosti; še pomeni: ontološkost matematičnega ni niti v subjektivnem niti objektivnem niti kakšni močni sintezi obeh, recimo idejah, pač pa v **veljavi**; če to zveni novokantovsko, pa je hkrati postmoderno: matematične resnice veljajo v ontološkem pomeni besede; **veljava kot ontologicum**. - /Veljajo kot kartezijanski 'cogito'. - Carl Fr. von Waizsäcker veže zadevo na problem tistega, čemur se reče nemško 'Gestalt', sam problem pa postavi kot fizik na področje fizike: "Die jeweligen Gestalten werden in der Naturwissenschaft aus Gesetzen erklärt." - (ZuW) Število lahko najustrezneje razumemo, če ga razumemo kot aspekt 'forme', nemško 'Gestalt'; tako bi imeli kot tretjo možnost za utemeljitev možnosti matematičnega na razpolago "**Gestalt**" in "**Geltung**", "**sled**" in "**razliko forme**"; ali drugače: **forme, veljave, sledi in razlike sledi**; ontologija matematičnega bi bila lahko utemeljena na tem četverstvu.

(D) - Četrta možnost utemeljitve in osmislitve matematičnega je pri Weizsäckerju vezana na klasičen odnos med logiko in matematiko ("Mathematik und Logik", 1983): že omenjeno razdelitev: logika, števila, kontinuum, strukture, da velja tu motriti v radiklani situaciji: "Was ist nun Grundlage und was ist abgeleitet?" - (ZuW, 171) - Weizsäcker je v eni od svojih študij (1972) to razmerje razumel takole: "Logik ist eine Wissenschaft über Wahrheit. Mathematik ist eine Wissenschaft über Strukturen. /.../ Logik ist die Mathematik der Wahrheit. Mathematik ist die Logik der Strukturen." -

(ZuW, 171) - Bi pomenilo nadalje: logika da mora svojo lastno resnico narediti prosojno, da je tako kot logika logična analiza logike; če povezuje logika pojem resnice s strukturami, se ukvarja matematika s strukturami tako, kakor se kažejo ("...", wie sie sich zeigen, ..."). hkrati pa je zavezana spoznanju, ki je v skladu s pravili in normami resnice same ("... der Wahrheit selbst ..."); "Mathematik enthält die Mathematik ihrer eigenen Struktur". - (ZuW, 171) - Tako razumljena matematika je že bila blizu sami filozofiji matematike. Naloga je postavljena, začetni pojmi, kot pravi Waizsäcker, še nedefinirani: **resnica in strukture**; naslednji koraki: vnaprejšnja opredelitev smisla resnice in smisla strukture v tem kontekstu; razumevanje pomenov obeh pojmov; lahko pa jih prezentiramo, kot pravi Weizsäcker, ob nekaterih primerih. - (ZuW, 171; "Stenographische Notizen über Logik und Mathematik" - 1978). - Problem da se radikalizira v naslednjem: če je vezan problem struktur na problem množic in če je mogoče zadevo vezati na dvojne možnih utemeljitvenih izhodišč, logicično in aksiomatično, bi naj to pomenilo nadalje, da se problem subjektov in predikatov v tem kontekstu razodeva kot problem, ki vedno znova nastaja: subjekti matematičnih predikatov bi naj bili vedno znova zavezani k prehodu v predikate; vprašanje: "..., ob hier eine zirkelhafte Begründung vermieden werden kann; Lorenzen führt eben darum eine 'Protologik' ein. /Mi bi rekli: **LOGIKO SLEDI**./ Gegenwärtig hat uns vor allem die gegenseitige Abhängigkeit beider Wissenschaften zu beschäftigen." - (ZuW, 172) - Začetni prijem pa zahteva naslednje: vrnitev k štirim fundamentalnim predmetom matematike in hkratna zamenjava pojma logike z znotrajmatematičnim pojmom množice. Sledi vprašanje: "Warum soll es genau diese vier Gegenstandsklassen **einer** Wissenschaft geben: Mengen, Zahlen, das Kontinuum, Strukturen? Phänomenal und damit historisch sind die vier ganz verschiedener Herkunft." - (ZuW, 172) - Že sam izhodiščni problem pa povezuje po Weizsäckerju štiri znanosti: logiko, aritmetiko, fiziko in filozofijo. To pa ima določene konsekvence: znanost matematike ("die Wissenschaft der Mathematik") zahteva osmislitev aspekta, s katerega bi bilo mogoče te štiri znanosti združiti: - "Was eint diese vier zur umfassenden Wissenschaft der Mathematik? Die Antwort ist einfach. Das einende Moment ist die Möglichkeit des einheitlichen logischen Aufbaus, /.../. Wenn es Mengen, d.h. Begriffsumfänge, gibt, so kann man zeigen, dass es Strukturen und unter diesen speziell auch Anzahlen und Kontinua geben muss. Es ist die Logik, aus welcher die Mathematik hervorgeht. Mathematik ist die Logik der Strukturen. Dies hat Leibniz geahnt, Frege gezeigt." - (ZuW, 172) - Mi smo na nekem drugem mestu poskušali drugače: sama logika potrebuje osmislitve, ta pa naj bi bila možna, če logiko razumemo znotraj relacije do njenih izvorov: če so to **forme**, so te vezane na kategorialne forme (12), kategorialne forme na **sled**, (sled kot simbolno formo, **sled** kot formo sveta življenja, **sled** kot kategorialno formo in **sled** (matematično uzrto) kot (izhodiščno) binem s ponovitvijo); vse to na osnovi produkcije razlik: razlike in njene dinamike; bi pomenilo nadalje: za Weizsäckerja velja tisto, kar je Frege napačno postavil, korigirati matematiko z "logiko časovnosti"; bi tako pomenilo nadalje: "...: nicht nur die Arithmetik, sondern die Logik selbst wurzelt in der Zeit." - (ZuW, 172) -

Nadalje bi to pomenilo naslednje: če konstituirajo matematiko štirje tematski predmeti: **množica, število, kontinuum in struktura** kot karakteristični refleksijski pojmi, /"Reflexionsbegriffe"/, konstituira tisto logično petero območij: območje **sklepanja**, območje **stavkov**, območje **pojmov**, območje **predmetov**, območje **resnice** - Schluss, Satz, Begriff, Gegenstand, Wahrheit. - (ZuW, 173) - Skicirana funkcija logike pri Weizsäckerju pa je naslednja: zgodovinsko je logika nauk o pravih in napačnih sklepih; sklepi (silogizmi) povezujejo stavke (sodbe, izjave); izjava ("logos apophantikos") je lahko resnična ali napačna (falsch); pravi sklep vodi od resničnih stavkov

vedno k novim resničnim stavkom; najpomembnejši tip stavkov je predikativni stavek; predikativni stavek pripisuje nekemu predmetu kot logičnemu subjektu predikat /kvan-tificiran ali negiran/: "S je P", "nekateri S niso P"; predikat imenujemo pojem; k predi-katu spada logični subjekt, predmet, ki ga pojem zadene ali ne zadene. - (ZuW, 173) - Širše območje logičnega je vezane na tisto, čemur se grško reče "stâsis"; če pomeni ta beseda izhodiščno toliko kot mirovanje, bi ji lahko za področje logičnega priredili naslednji pomen /gr. stâsis/, cos; hé: 1. das Stehen: a. Feststehen, Stillstehen; b. Ste-lung, Stand, Bestand, Zustand, c. Standort, Stelle, Standpunkt; - 2. das Aufstehen: a. Aufstand, Aufruhr, Empörung, Parteikampf; b. Zweitracht, Streit, Zwist; c. Partei, Schar/: **das Feststehen der Stellung des Zustandes des Standeortes des Ursprunges des Denkes: ugotovitev stališča stanja mesta dogajanja izvora mišljenja**; če pomeni pri Plotinu (Encade, VI. 2. 7. 28-29) "stâsis" toliko kot "mirovanje", ki da je po meri posedovanja enega in istega pojma v smislu vztrajanja logičnega pomena, bi stavek, kot definicija "stâsis": ugotovitev stališča stanja mesta dogajanja izvora mišljenja, tu lahko pomenil, da lahko "stâsis" tu vezemo na izvorno neskritost dogajanja tistega, kar logiko v prvi vrsti zanima: **neskritost resnice**; neskritost resnice pa ni v prvi vrsti vezana na sklepe, stavke, pojme, predmete in resnico samo, pač pa na **forme** sklepov, **forme** stav-kov, **forme** pojmov, **forme** predmetov, **forme** resnic; še globlje: na **KATEGORI-ALNE FORME** (12); še globlje: na dinamiko **SLEDI KOT KATEGORIALNE FORME**; še globlje: na **DINAMIKO PRODUKCIJE RAZLIK PRED RAZLIKA-MI**, na **DINAMIKO RAZLÍKE**; mesto logičnega in logike bi bila tako "**STASIS**"; "... die Ort der Logik als Stasis" - (ZuW, 176), če tega Weizsäcker ni ravno tako formuliral, pa mu gre ravno za to: "Womit soll der Anfang /der Philosophie/ der Logik gemacht werden?": "Iz česa lahko naredim začetek logike?", mi bi vprašali: kje lahko ta začetek najdemo? - (ZuW, 176-269) - "Was ist Logik? Sie ist die Lehre vom **Schluss**, vom **Urteil**, vom **Begriff**. Die Reihenfolge dieser Aufzählung beginnt mit dem, was zuerst als der Zweck der Logik bewusst wird, dem richtigen Schliessen, und schreitet fort zu dem, was als Bestandteil des richtigen Schlusses bei fortschreitender Reflexion sichtbar wird." - (ZuW, 176) - Če gre za logiko kot logiko, se velja napotiti nekoliko dlje, kar bi pomenilo, da dela na teh mestih Weizsäcker metodološko napako: sklep, sodba, pojem so po svoji imanentni naravi že vezani na tisto, kar imenujemo jezikovno mišljenje, kar bi še nadalje pomenilo, da počivajo izvori logičnega globlje; Ernst Cassirer je to zadevo razumel takole: mišljenje kot mišljenje, mišljenje zavezano logiki in njenim strukturam poseduje svoje fundamente tam, kamor lingvisti s svojimi uma-zanimi rokami ne morejo: če prestopa izvorno mišljenje logičnega meje naravnih jezi-kov, se lahko giblje na tistem območju, ki ga izhodiščno markira "binarna dinamika", omogoča pa "stâsis"; pri Cassirerju je zadeva malo drugače postavljena; pravi takole: mišljenje kot mišljenje je v stanju prestopiti meje jezikovnega mišljenja; pomeni: lahko uporablja pojmovne znake, na katerih ni več prisoten nikakršen nazorni smisel ali "so-smisel"; ti čisti pojmovni znaki predstavljajo najvišjo stopnjo simbolnega oblikovanja: "Sie sind aus Mitteln des 'Ausdrucks' und aus Mitteln der anschaulichen 'Darstellung' zu reinen **Bedeutungsträgern** geworden." - (Ernst Cassirer: "Philosophie der symbolischen Formen", III. Teil, str. 395; Borut pihler: "Hermenevtična fenomenologija simbolnih form - Sistem", Raziskovalni institut Filozofske fakultete v Ljubljani, 1989, str. 323). - Znaki kot čisti pomenski nosilci, ki niso dostopni več nikakršni možni zaznavi, bi tako bili po eni strani vezani na "stâsis" kot mesto izvora logičnega, prav tu pa naj bi se dogajalo tisto, kar smo na nekem drugem mestu označili s sintagmo "sled zabrisane sledi"; na tem območju operira tudi spomin in njegova zmožnost shranjevanja podat-kov, ki tako po definiciji niso dostopni niti zaznavi drugih niti jezikovnemu mišljenju

drugih, če je le-to vezano na spraševanje in poizvedovanje; na tem območju ni in ne more biti "tatov", čeprav v neki majhni deželi v tem smislu nekaj poskušajo; "mnemè" kot "mnemè" je močnejša tudi od psihoanalitskih okupatorjev, ki so razumeli od mišljenja zgolj "jezikovno mišljenje"; če je isto napako ponovil tudi Hans-Georg Gadamer, pomeni to lahko zgolj to, da je metafizika končala na svojem začetku: razumela se je kot "jezik za drugega", kot "tekst", ki je tudi znotraj funkcije zapomnjevanja kot vezanosti na izvore mišljenja na razpolago "drugim". Ni. Na razpolago drugim so govorjeni in pisani teksti, ki se znajdejo znotraj mojih konkretnih relacij z drugimi kot "Warenform": "Warenform" und "Denkform"; če je to naslov neke knjige (Alfred-Sohn Rethel), lahko to pomeni, da ni zgolj Cassirer vedel, da je mišljenje v svojih fundamentalnih pojmih globlje od naravnih jezikov: **naravni jezik je jezik za drugega**; ko dobi kot miselna forma tudi formo blaga, ga lahko tudi kupimo: v dobesednem in prenesenem pomenu besede. Pred Cassirerjem je prišel najdlje v tej smeri Leibniz s svojo idejo "characteristicae universalis" - 1666. Če nastaja pričujoči tekst v letu 1999, to pomeni, da se je metafizika šele ob svojem dokončevanju in koncu zavedla svojih izvorov; zadnji metafizični stavek je stavek Hansa-Georga Gadamerja: "Sein, das verstanden werden kann, ist Sprache." - Sestopanje v temelje metafizike je tako hkrati sestopanje v temelje jezika in lôgosa. Tam je izvorno zasidrana logika - "STÂSIS". - Kaj to konkretnje pomeni? Najprej to, da se velja vprašati, kot je to storil Weizsäcker, naslednje: "...: wieso gibt es eigentlich Begriffe, ihre Verknüpfung in Urteilen und deren Verknüpfung in Schlüssen?" - (ZuW, 176) - Metafizični odgovor je, kot pravi Weizsäcker, "nauk o idejah"; to bi pomenilo nadalje, da se začne uveljavljati metafizika z "naukom o idejah", ki je misljiv ravno v svoji navezanosti na jezik, lôgos, dialog, besede, vse tisto, kar postavlja mišljenje nasproti stvarim in naravi; **"onómata" in "prágmata"**; subjektivno in objektivno; če je za Platona "diánoia" kot čisto zrenje idej brez jezikovnega posredovanja izvirne narave, pa je kljub temu problem mišljenja vezan na fundamentalni karakter "lôgosa"; drug možen odgovor po Weizsäckerju ponuja pozitivizem: tisto, kar se kot nevprašljivo dano daje in je kot tako najdljivo, so pojmi v formi besed ("Begriffe in Gestalt von Worten"), sodbe v formi jezikovno ustrojenih stavkov, sklepi kot deli tekstov. Logika bi bila potem takole razumljena: "Logik ist dann ein Regel-system über **Sprache**, ein Ausschnitt aus der **Gramatik**." - (ZuW, 177) -

Bi to pomenilo za Weizsäckerja nadalje: če je logika na usoden način povezana z jezikom, če je tako del univerzalne gramatike jezika, kaj jo ravno kot logiko odlikuje znotraj jezikovnega sistema, ali bolje, znotraj jezikovnih sistemov? Če gre tu za jezikovne sisteme kot sisteme naravnih jezikov, lahko tudi umetnih. Prebivala naj bi izza jezikov vsebinsko orientiranih znanosti in izza jezikovnih gramatičnih struktur; kljub temu ostaja tu še vedno zavezana jezikom kot jezikom; bi pomenilo nadalje: če zahtevamo razliko med **logiko** in **gramatiko**, potem velja najti na področju, ki ni več zavezano jezikovnemu, sklope aksiomatskih povezav, aksiomatskih relacij, ki so ravno kot take vezane na predjezikovne danosti (ne zgolj razuma), ker so jeziki, kot to vemo, zavezani časovnemu (aposteriornemu sledenju), medtem ko mora imeti logika kot logika "transcendentalni karakter": funkcionira že pred jezikovnimi vsebinami in jezikovnimi strukturami: logika kot transcendentalna logika bi naj konstitutivno postavljala "principe čistega mišljenja": "...: weil sie es bloss mit den Gesetzen des Verstandes und der Vernunft zu thun hat, aber lediglich, sofern sie auf Gegenstände a priori bezogen wird und nicht wie die allgemeine Logik auf die empirischen sowohl, als reinen Vernunftkenntnisse ohne Unterschied." - (Kant: KdrV, B 81, 82; *Historisches Wörterbuch der Philosophie*, Bd V, L-Mn, Basel-Stuttgart, 1980; str. 462) - Tako se s tem sistemom v veliki meri poslavljamo od fundamentalne iluzije, filozofske iluzije dvaj-

setega stoletja, ki je bila vezana na jezikovno kot poslednjo ustrojenost mišljenja; že mnogo pred jezikovnimi posredovanji se dogaja nekaj, kar lahko mišljenje imenujemo, mišljenje, ki hkrati poteka mnogo hitreje, kot to zmorejo jezikovni sistemi; če je jezik vedno mišljenje za drugega, bi bila logika s svojimi aksiomi **"kategorialna dinamika razlike pred jeziki"**; Derridajeva "razlika" je tu lahko vzor za izhodišče (Kant te razlike še ni razumel in je končal v ječi "dingansicha"); "La différence" se rodi 27. januarja 1968, v kontekstu problema funkcije logičnega pa pomeni naslednje: produkcija razlik pred razlikami, če je to ravno razlika, veže nastanek logičnega na kategorialno dinamiko pred jeziki; ta kategorialna dinamika, ki ni jezikovno ulovljiva, ker tisto jezikovno omogoča, pa je misljiva na osnovi (Kantove) ideje transcendentalnosti: différence se diferira pred jezikovnimi posredovanji, omogoča dinamiko kategorij, ki prav tako omogočajo jezikovnost jezikovnega, operira s tistim, kar bi lahko imenovali "binarna dinamika"; bi pomenilo, da binarna dinamika kot binarna dinamika še ne potrebuje pojma časovnosti; prehod v čas in s tem v jezikovnost mišljenja bi naj omogočal "ternarni ritem"; štiri črke "moč" sistemov (štirje aksiomi); pet črk pa "phainómenon": vpis logičnega v tisti "jè"; prisotnost jezikovnega kot nečesa, ker je zavezano svetu "fenomenov", prihaja "na vrsto" šele na tem mestu: prvi vpis v tisti "jè" je "sled", če je to vezano na problem jezika sled forme v fonemsko ali grafemsko maso; jezikovnost jezikovnega bi tu lahko z logičnega aspekta prihajala na razpolago mišljenju šele na četrtem mestu: če je binarnost na začetku, je pet črk na četrtem mestu: če grafem in fonem zaobsegata območje sledi in če nočemo pristati, da je "différance" prva in poslednja sled, bi bilo tisto **njeno**, ne bomo rekli področje, **binem; binem** (0, 1) pa še ni sled: **sled kot sled zahteva učinkovanje binema s ponovitvijo** (1, 0, 1): "différance et répétition"; če je to naslov knjige Gillesa Deleuzea, smo ta naslov tu "zlorabili", ker ne gre za "différance et répétition", pač pa za "différance et répétition". Področje učinkovanja "différance et répétition" pa je področje form; mi smo jih v skladu s tistim, kar je Ernst Cassirer razumel kot simbolne forme, označili kot **simbolne forme**; ker so učinki "différance et répétition" vezani tudi na "svet življenja", smo vpeljali še sklop tistega, kar nosi oznako **"forme sveta življenja"**. - **Binemu, grafemu in fonemu** pa se homologno dvanajstim kategorialnim formam pridružijo še: **dinamen, fenomen, logonem, hermenem, diferen, ihnen, integren, stringem in oringem**; pa bi imeli tu tako ob dvanajstih kategorialnih formah dvanajst kategorialnih možnosti: **bineme, grafeme, foneme, dinamene, fenomene, logoneme, hermeneme, diferene, ihnene, integrene, stringeme in oringeme**. Kategorialne možnosti bi tu pomenile toliko kot **možnost** konceptov in terminov, ki se lahko diagonalno povezujejo med seboj v konceptualne **strategeme**, pripravljene na taktične operacije pojmovnega karakterja; bi še pomenilo nadalje, da je "tabela kategorij" tu odprta: izhodiščno bi imeli: kategorialne forme, kategorialne možnosti, kategorialne koncepte, kategorialne strategeme; kategorialne operacije bi bile tu razumljene kot konkretne možnosti delovanja s pomočjo pojmov; pojmom in kategorijam bi bil tako imanenten karakter delovanja; kategorije in pojmi delujejo, vendar ne tako kot v derridajevski gramatologiji: ne v smislu "izmika": "ni ..., ni ...", /npr.: **"pharmakon"** ni **niti** zdravilo **niti** strup, **niti** dobro **niti** zlo, **niti** znotraj **niti** zunaj, **niti** beseda **niti** pisava, Derrida: "Positions", Paris 1972, str. 59; Borut Pihler: "Sled kot smisel razlike in pisava sistema", rokopis, str. 217, Ljubljana 1999/, pač pa v smislu **vrnitve** subjektivnosti (ne subjektivnosti) kategorialnega delovanja, tudi v smislu vrnitve subjekta, vrnitve avtorja, vrnitve smisla, vrnitve resnice: **umik in vrnitev**; pomeni: **ne** nevrnljivi umik subjekta v gramatološkem pomenu besede, pač pa **strateški** umik in **strateška** vrnitev, ki sta omogočila pogled v resnico metafizike; vrnjeni subjekt mora biti sistemsko vezan v

kategorialnem in pojmovnem pomenu besede. Kaj bi to lahko nadalje pomenilo? -

Vrnitev nima tu zgolj pomena "večnega vračanja sistema in sistemov", pač pa nosi v sebi pomen tistega, kar nam daje beseda ali bolje ime "Nemesis": če je Nemesis boginja retributivnega prava, nam vrača v tem kontekstu tu, vrača in ponovno podeljuje tisto, kar smo izgubili, ko smo tvegali formulacijo "nevrnljiva izguba subjekta": izguba je imela smisel, ker je razkrila možne kvazi subjekte, ki vedno zapolnijo izpraznjeno mesto: v obdobju dogajanja konca metafizike so to diferirani "skupinski kvazi subjekti"; po koncu ideologij (Daniel Bell) so to uskupinjene monade postmodernih aspektov uveljavljanja moči; vezane so na institucije, vendar ne tematizirane. Po drugi osvoboditvi lahko samo vrnjen subjekt zaustavi nihilizem monad moči, ne več monad volje do moči, monad moči, ki operirajo z dosežki moderne znansoti, dosežki, ki na terenu rivalizirajočih interakcij niso več, kar zadeva njihove učinke, ulovljivi. Lovi jih lahko samo **sistem kot subjekt**. - Če to vrnemo v kontekst filozofije v ožjem pomenu besede: "Nēmesis" vrača filozofiji sistem in sisteme v smislu "re-evolucije" (vračanja); tu bi tako delovali naslednji kategorialni skopi: "arithmos" /število/, "nómos" /zakon/, "epánodos" /vračanje/, "chrónos" /čas/; bi pomenilo nadalje: **števila**, vezana na območje matematičnega, **zakoni**, vezani na območje kontingence, **vračanja**, vezana na vrnitve tistih aspektov mišljenja, ki so se utemeljevali v nevrnljivi izgubi subjekta, **časovnosti**, ki so metafiziko prignale do njenega konca; konec metafizike bi pomenil razgrnitev četrte ekstaze časovnosti, vzporednosti; bi tako imeli sedanjik, preteklik, prihodnjik in vzporednik; četrta ekstaza časovnosti omogoča funkcioniranje in delovanje sistemov v postmodernem pomenu besede, hkrati pa uveljavlja logiko sledi in matematiko sledi. Če je fizika sledi zadeva prihodnosti te vede, potem si lahko zastavimo vprašanje, kaj je s filozofijo sledi kot četrto? -

Četverstvo teh štrih znanosti živi iz štirikratnega karakterja sledi: sled kot forma sveta življenja, sled kot simbolna forma, sled kot logična forma in sled kot kategorialna forma; če je tisto, kar forma kot forme supaj drži "**tó sýstema**", in če pomeni "**tó sýstema**" toliko kot združitev, se ta združitev lahko uveljavlja znotraj sistema razlik - **diferenc**, sistema **sekvenc** - sledi, **distanc** - konkretnih vpisov v bivajoče form sveta življenja ter simbolnih form, in sistema **algoritmov**, modelov in pravil za ravnanje z njimi; če je združujoča moč motrenja tu poimenovana s sistemom, ta tu ni več zgolj "theoria", pač pa "**kategoriale Formung**" in kot kategorialno oblikovanje tudi **kategorialno delovanje**.